

Sygn. akt IV Ka 462/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SA w SO Stanisław Tomasiak

Sędziowie SO Ireneusz Grodek (spr.)

SO Agnieszka Szulc-Wroniszewska

Protokolant sekr. sądowy Agnieszka Olczyk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Janusza Omyły

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2014 roku

sprawy **A. M.**

skazanego wyrokiem łącznym

z powodu apelacji wniesionych przez skazanego i obrońcę

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 9 października 2013 roku sygn. akt II K 354/13

na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk, art. 438 pkt 1 kpk, art. 624 § 1 kpk

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcia zawarte w punktach od 1 do 5 i w ich miejsce:

a) rozwiązuje kary łączne pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach opisanych w punktach V i VI części wstępnej zaskarżonego wyroku;

b) na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk łączy jednostkowe kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami opisanymi w punktach III, V i VI części wstępnej zaskarżonego wyroku i wymierza skazanemu karę łączną 3 (trzech) lat i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności stwierdzając, iż w pozostałym zakresie wyroki te podlegają odrębnemu wykonaniu;

c) na podstawie 71 § 2 kk w zw. z art. 92 kk stwierdza, iż orzeczona w punkcie Ib) kara łączna pozbawienia wolności podlega skróceniu o okres 8 (ośmiu) dni, odpowiadający liczbie wykonanych 8 (ośmiu) stawek dziennych grzywny, wymierzonej wyrokiem opisanym w punkcie III części wstępnej zaskarżonego wyroku;

d) na podstawie art. 577 kpk na poczet orzeczonej w punkcie Ib) kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu karę pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem opisanym w punkcie VI części wstępnej zaskarżonego wyroku, odbytą w okresie czasu od dnia 19 sierpnia 2012 roku do dnia 08 lutego 2014 roku, a także okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 23 września 2009 roku do dnia 24 września 2009 roku w sprawie zakończonej wydaniem wyroku opisanego w punkcie V części wstępnej zaskarżonego wyroku;

e) na podstawie art. 572 kpk umarza postępowanie także w zakresie wyroku opisanego w punkcie VII części wstępnej zaskarżonego wyroku;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata W. D. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia skazanego A. M. od wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt IV Ka 462 / 14

UZASADNIENIE

Przedmiotem postępowania zakończonego wydaniem zaskarżonego wyroku łącznego były jednostkowe wyroki skazujące:

1. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 05 listopada 2004 roku w sprawie II K 353/04 za czyny popełnione w dniu 4 maja 2004 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 224 § 2 kk, za który na podstawie art. 224 § 2 kk wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, w dniu 4 maja 2004 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 kk, za który na podstawie art. 226 § 1 kk wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, w nocy z 17/18.05.2004 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 279 § 1 kk, za który na podstawie art. 279 § 1 kk i art. 33 § 2 k.k. wymierzono karę 1 roku pozbawienia wolności i 40 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda, gdzie na podstawie art. 85 kk i 86 § 1 kk za wyżej opisane przestępstwa wymierzono karę łączną 1 roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności,

2. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 14 marca 2006 roku w sprawie II K 535/05 za czyn popełniony w dniu 27 września 2005 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k., za który na podstawie art. 226 § 1 k.k. wymierzono karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, w dniu 27 września 2005 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 222 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który na podstawie art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzono karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, gdzie na podstawie art. 85 kk i 86 § 1 kk za wyżej opisane przestępstwa wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres próby 5 lat i na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzono karę 150 stawek po 10 złotych grzywny

3. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 21 października 2010 roku w sprawie II K 273/10 za czyn popełniony w dniu 07 kwietnia 2009 roku, wyczerpujący dyspozycję 233 § 1 k.k., za który na podstawie art. 233 § 1 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem na okres próby 5 lat, zaś na podstawie art. 71 § 1 k.k. karę 60 stawek po 10 złotych grzywny, po czym postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2013 roku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. w sprawie II Ko 3145/12 zarządzono wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności,

4. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 03 listopada 2011 roku w sprawie II K 706/11, za czyn popełniony w okresie od 17 lutego 2010 roku do 19 września 2010 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 209 § 1 k.k., za który na podstawie art. 209 § 1 k wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat,

5. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 11 kwietnia 2011 roku w sprawie II K 9/10 za czyn popełniony w dniu 23 września 2009 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 224 § 2 k.k. wymierzono karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, w dniu 23 września 2009 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 226 § 1 k.k. wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, gdzie na podstawie art. 85, 86 § 1 kk za wyżej opisane przestępstwa wymierzono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono na podstawie art. 63 § 1 kk okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 23-24.09.2009 roku,

6. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 12 stycznia 2012 roku w sprawie II K 1060/10 za czyn popełniony w dniu 01 maja 2010 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 226 § 1 k.k. wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, w dniu 01 maja 2010 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; i art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który na podstawie art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzono karę 1 roku pozbawienia wolności, w dniu 01 maja 2010 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 224 § 2 k.k. wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, gdzie na podstawie art. 85 k i 86 § 1 kk za wyżej opisane przestępstwa wymierzono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono na podstawie art. 63 § 1 k.k. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 01-02.05.2010 roku,

7. Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie II K 965/11 za czyn popełniony w dniu 24 maja 2011 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 226 § 1 k.k. wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, w dniu 14 lipca 2011 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 222 § 1 k.k. wymierzono karę 1 roku pozbawienia wolności, w dniu 14 lipca 2011 roku, wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który na podstawie art. 226 § 1 k.k. wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, gdzie na podstawie art. 85, 86 § 1 kk za wyżej opisane przestępstwa wymierzono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono na podstawie art. 63 § 1 k.k. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 24-25.05.2011 roku, oraz od 14-15.07.2011 roku.

Zaskarżonym wyrokiem łącznym Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. min:

1. na podstawie art. 575 § 1 kpk stwierdził, iż tracą moc kary łączne pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 11 kwietnia 2011 w sprawie II K 9/10, z dnia 12 stycznia 2012r. w sprawie II K 1060/10 oraz z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie II K 965/11, opisane w punktach V, VI i VII niniejszego wyroku,

2. na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 i § 2 kk w zw. z art. 569 § 1 kpk za przestępstwa opisane w punktach :

a) III i IV wymierzył skazanemu A. M. karę łączną 2 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności,

b) VI i VII wymierzył skazanemu A. M. karę łączną 2 lat i 3 miesiące pozbawienia wolności,

3. na podstawie art. 577 kpk początek odbywania orzeczonej w punkcie 2 b) kary łącznej pozbawienia wolności określił na dzień 19 sierpnia 2012 r. zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie II K 1060/10 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. i w sprawie II K 965/11 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. w dniach: 01-02.05.2010 roku , 24-25.05.2011 roku i 14-15.07.2011 roku,

4. na podstawie art. 577 kpk zaliczył na poczet w punkcie 2 a) kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie II K 9/10 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. w dniach: 23-24.09.2009 roku,

5. wyroki opisane w punktach: III, V , VI i VII w części dotyczącej kar pozbawienia wolności uznał za pochłonięte niniejszym wyrokiem łącznym, a w pozostałym zakresie pozostawił do odrębnego wykonania

6. umorzył postępowanie w części dotyczącej wydania wyroku łącznego obejmujące prawomocne skazanie w sprawach Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. o sygnaturach II K 353/04, II K 535/05 oraz II K 706/11 opisanych w punktach I,II i IV wyroku łącznego.

Powyższy wyrok zaskarżył oskarżony oraz jego obrońca.

Obrońca oskarżonego zakwestionował orzeczenie w części dotyczącej kary, zarzucając jej rażącą niewspółmierność (surowość) poprzez wymierzenie kar łącznych pozbawienia wolności w rozmiarach 2 lat i 9 miesięcy oraz 2 lat i 3

miesiący. Wnosił o jego zmianę poprzez wymierzenie A. M. kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności w miejsce pierwszej z kar wymienionych w zdaniu poprzednim oraz kary 1 roku pozbawienia wolności w miejsce kary drugiej.

Apelacja oskarżonego nie formułowała w sposób czytelny zarzutów odwoławczych. Skazany wnosił w niej o zmianę zaskarżonego wyroku przy uwzględnieniu najbardziej dla niego korzystnej konfiguracji kar jednostkowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje są skuteczne, albowiem niezależnie od podniesionych w nich zarzutów stwierdzić należy, iż do wymierzenia opisanych wyżej kar łącznych pozbawienia wolności doszło z obrazą art. 85 kk. Przepis ten, kształtujący materialnoprawne przesłanki orzekania kary łącznej także w wyroku łącznym (z racji art. 569 § 1 kpk) stanowi, że jest to dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z nich. Znaczenie zawartego w art. 85 kk sformułowania „ zanim zapadł pierwszy wyrok ” zostało wyjaśnione w mającej moc zasady prawnej uchwale SN z dnia 25 lutego 2005 r. (I KZP 36/04, opubl. Legalis), w której jednoznacznie wskazano, że odnosi się ono tylko i wyłącznie do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstwa (przestępstw), a tym samym, iż wyłączona jest dowolność w wyborze jednej z dwóch lub więcej wchodzących w grę konfiguracji kształtowania kary łącznej. W niniejszej sprawie oznaczało to – mając na względzie zestawienie dat popełnienia poszczególnych przestępstw oraz dat wydania jednostkowych wyroków skazujących – że wynikające z art. 85 kk warunki zachodziły względem kar pozbawienia wolności orzeczonych w sprawach z punktów od III do VI części wstępnej zaskarżonego orzeczenia (II K 273 / 10, II K 706 / 11, II K 9 / 10 oraz 1060 / 10). Pierwszym chronologicznie wyrokiem jednostkowym, który w nich zapadł, był wyrok Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. z dnia 21 października 2010 r., wydany w sprawie II K 273 / 10, zaś wszystkie przestępstwa, które były przedmiotem osądu w tych sprawach, popełnione zostały przed tą datą. Tym samym Sąd Rejonowy nie mógł połączyć jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych w sprawach z punktu VI i VII, albowiem przestępstwa będące przedmiotem osądu w sprawie II K 1060 / 10 popełnione były przed dniem 21 października 2010 r., zaś te, których dotyczyła sprawa II K 965 / 11, A. M. popełnił już po tej dacie. Innymi słowy, w omawianej konfiguracji procesowej, karą łączną mogły zostać objęte tylko te kary orzeczone w analizowanej grupie wyroków jednostkowych, które zostały wymierzone za przestępstwa popełnione przed 21 października 2010 r. Przestępstwa popełnione później mogą ewentualnie stanowić podstawę wydania kolejnej kary łącznej. W realiach niniejszej sprawy, przy właściwej ocenie przesłanek ujętych w art. 85 kk, dopuszczalne zatem było wydanie kary łącznej pozbawienia wolności z kar orzeczonych w sprawach opisanych w punktach III, IV, V i VI zaskarżonego wyroku, zaś odrębnemu (samodzielniemu) wykonaniu winna podlegać kara łączna orzeczona w sprawie z punktu VII (dla oskarżonego rozwiązanie takie miało o tyle korzystny aspekt, iż w tej ostatniej sprawie kara łączna orzeczona została przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji). Przy czym w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie było przeszkód, by w zaistniałym układzie procesowym karę łączną pozbawienia wolności ukształtować z wszystkich kar jednostkowych, jakie orzeczone zostały w sprawach opisanych w punktach III, IV, V i VI części wstępnej zaskarżonego wyroku. Co prawda w sprawie z punktu IV kara pozbawienia wolności orzeczona została z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, tym niemniej mając na względzie, iż przestępstwo, za które kara ta została wymierzona, trwało do 19 września 2010 r., zastosowanie mógł mieć przepis art. 89 § 1 kk. Możliwość sięgania do rozwiązania wskazanego w tym przepisie może wszak, zgodnie z art. 4 § 1 kk, dotyczyć skazań za zbiegające się przestępstwa popełnione po dniu 7 czerwca 2010 r. (a więc po wejściu w życie nowelizacji kodeksu karnego z dnia 5 listopada 2009 r. – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., V KK 146/13, opubl. Legalis). W postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy musiał już mieć jednak na względzie, iż wyrok został zaskarżony wyłącznie na korzyść oskarżonego, co wyłączało dopuszczalność orzekania w kierunku przeciwnym. Sąd Okręgowy nie mógł więc objąć karą łączną także kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie II K 706 / 11, albowiem byłoby to de facto wprowadzenie do wykonania kary, która póki co nie ma charakteru bezwzględnej.

W konsekwencji – karą łączną Sąd Okręgowy objął kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach z punktu III, V i VI części wstępnej zaskarżonego wyroku. Przy jej kształtowaniu, badając tzw. związek podmiotowo – przedmiotowy zachodzący między wchodzącymi w grę przestępstwami, Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, iż przestępstwa ze sprawy II K 9 / 10 były popełnione tego samego dnia, w tym samym miejscu i skierowane przeciwko temu samemu rodzajowo

dobru. Analogiczny wniosek odnosi się do przestępstw ze sprawy II K 1060 / 10. Z kolei oddzielał je znaczny odcinek czasowy od przestępstwa ze sprawy II K 273 / 10, które także godziło w zupełnie odmienny przedmiot ochrony. Mając nadto na uwadze przeciętną opinię o skazanym, Sąd Okręgowy zastosował zasadę wymiaru kary łącznej pośrednią pomiędzy absorpcją, a kumulacją. W konsekwencji – w porównaniu do tej wynikającej z zaskarżonego wyroku – sytuacja prawna skazanego uległa polepszeniu, albowiem skazany w miejsce dotychczasowych dwóch kar łącznych pozbawienia wolności w rozmiarze 2 lat i 9 miesięcy oraz 2 lat i 3 miesięcy, posiada obecnie do odbycia karę łączną wynikającą z niniejszego wyroku w rozmiarze 3 lat i 8 miesięcy, a także karę łączną 1 roku pozbawienia wolności ze sprawy II K 965 / 11.

Mając na uwadze, iż grzywna wymierzona wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. w sprawie II K 273 / 10 orzeczona została na podstawie art. 71 § 1 kk (a zatem akcesoryjnie wobec orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania) i została częściowo wykonana, w sytuacji, gdy kara pozbawienia wolności objęta została karą łączną o charakterze bezwzględny, wobec treści art. 71 § 2 kk w zw. z art. 92 kw, kara łączna pozbawienia wolności podlega skróceniu o okres odpowiadający liczbie wykonanych stawek dziennych.